

Петриченко Лариса Олексіївна
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки, психології,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно -
педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

УПРОВАДЖЕННЯ РИНКОВОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сучасні процеси діджиталізації, що були обумовлені технологічним прогресом наприкінці ХХ початку ХХІ століття, на думку О. Комар, зумовили виникнення та оновлення сфер науки та техніки, що вплинули на сферу гуманітарних напрямів підготовки майбутніх фахівців, зокрема і вчителів початкових класів [1]. Упровадження ринкової моделі освіти у процес підготовки фахівців в Україні обумовило необхідність швидкого реагування та змін в системі педагогічної підготовки, пріоритетним завданням якої виступило створення умов для визначення необхідних інструментів та ресурсів формування сучасного конкурентноспроможного педагогічного фахівця.

Дослідженню питань професійної підготовки майбутніх учителів приділяли увагу такі науковці, як: В. Андрущенко, І. Бех, Г. Васянович, С. Вітвіцька, О. Дубасенюк, М. Євтух, Н. Ничкало, В. Майборода, Г. Пономарьова, О.Савченко, С. Сисоєва, Л. Хомич, Л. Хоружа та інші.

Основні аспекти модернізації професійної підготовки майбутніх учителів вивчено в працях науковців: В. Андрущенка, В. Бондаря, В. Кременя, В. Огнев'юка та інших; напрями модернізації та розвитку вищої освіти презентовано в наукових розвідках дослідників: О. Дубасенюк, М. Згуровського, І. Зязюна, К. Корсака, Н. Ничкало та інших; систему

професійної педагогічної освіти вивчали: С. Гончаренко, Р. Гуревич, С. Сисоєва; психолого-педагогічні аспекти професійної підготовки вчителів у країнах Європейського Союзу та США досліджували: В. Бауер, П. Вітоль, Е. Майборода, С. Марголіс, Я. Морітз, Л. Пуховська та інші.

Упровадження ринкової моделі освіти передбачає урахування особистих професійних запитів, інтересів, мотивацій майбутніх учителів початкових класів. Зазначені аспекти передбачають побудову індивідуальної освітньої траєкторії, яка передбачає відповідний розподіл ресурсів, як на державному, так і комерційному рівнях.

Комерційний рівень втілює ринкову модель через автономію закладів вищої освіти щодо розпорядження власними ресурсами і фундаціями, завдяки збільшенню частки залучення позабюджетних коштів, підвищенню рейтингу закладу освіти, створенню умов для академічної мобільності майбутніх фахівців тощо [2].

Упровадження ринкової моделі освіти загострили внутрішню конкуренцію серед закладів вищої педагогічної освіти, позитивною практикою якої виступила модернізація форм і методів організації освітнього процесу, підвищення якості освітньо-професійних програм, їх оновлення відповідно до сучасних умов та запитів суспільства, розробки освітніх курсів та продуктів.

Ринкова модель педагогічної освіти окреслила вимоги до процесу підготовки майбутніх учителів початкових класів як до товару на ринку освітніх послуг, а сам заклад вищої педагогічної освіти став розглядатись потенційними вступниками із точки зору перспектив особистого професійного розвитку та працевлаштування вступника; здобутих досягнень, сформованого іміджу та бренду закладу вищої освіти.

Зазначимо, що на процес упровадження ринкової моделі в підготовку майбутніх учителів початкових класів впливають наступні чинники: зовнішні, які ураховують: зміст та характер освітніх реформ, контингент школярів та батьків, вимоги до якості початкової освіти, атестацію та сертифікацію вчителів. Внутрішніми чинниками впливу можна визначити особисті запити

майбутніх фахівців до інноваційної діяльності, досягнення якісних результатів у навчанні; здатність до самовдосконалення, підвищення рівня власної професійної компетентності тощо.

Ринкова модель педагогічної освіти створила умови для об'єднання матеріальних та науково-педагогічних ресурсів, організацію взаємодії між закладами вищої педагогічної освіти, прийняття єдиної системи оцінювання сформованих загальних та фахових компетентностей, взаємозаліків за освітніми циклами або компонентами; нострифікації дипломів, отриманих за кордоном тощо.

Ринкова модель запровадила аспекти маркетингу в управлінську діяльність менеджерів закладів вищої педагогічної освіти. Сучасна підготовка майбутніх учителів початкових класів передбачає концепцію управління, що будується на засадах прийняття рішень із ґрунтовним аналізом ринків праці; наукових та методичних продуктів, інновацій в системі фахової підготовки, регіональних аспектів та запитів до професіограми майбутніх учителів початкових класів.

Таким чином, запровадження ринкової моделі освіти при підготовці майбутніх учителів початкових класів передбачає створення освітньо-професійних програм із можливостями позитивної та стійкої динаміки у розвитку, побудовою дієвих органів самоврядування із урахуванням соціальних, економічних вимог громад. Сучасні заклади вищої педагогічної освіти мають на меті стати провідними осередками фундаментальної та прикладної науки, інноваційними центрами, що здатні реалізувати запит громад, відповідати світовим тенденціям та залишатись із власним упізнаванним брендом у ході підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Список використаних джерел:

1. Комар О. А. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій. Теоретико-методичні аспекти. Монографія. – Умань: РВЦ «Софія», 2008. – 332 с

2. Менеджмент в освіті: Підручник. За ред. проф. В.Крижка. К.: Освіта України, 2020. 465 с.